

อาชญากรรมข้ามชาติ: ภัยคุกคามไทยและอาเซียน

ลักกรินทร์ นิยมศิลป์*

บทคัดย่อ

อาชญากรรมข้ามชาติกำลังเป็นปัญหาความมั่นคงนอกกรอบแบบที่สำคัญในโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ซึ่งในบทความนี้จะเรียกสั้นๆ ว่ากลุ่มมาเฟียข้ามชาติ) ได้ขยายการปฏิบัติการเข้ามาในประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลก บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อชี้ให้เห็นว่า 1) โลกาภิวัตน์และการสิ้นสุดยุคสงครามเย็นนำไปสู่การลดบทบาทของรัฐ และการขยายบทบาทขององค์กรนอกภาครัฐจำนวนมาก โดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นองค์กรนอกภาครัฐกลุ่มหนึ่งซึ่งเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นปัญหาที่ท้าทายอำนาจรัฐในปัจจุบัน 2) องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้ขยายธุรกิจไปยังประเทศกำลังพัฒนาต่างๆ มากขึ้น และเข้าไปเกี่ยวพันกับปัญหาอาชญากรรมหลายประเภท ที่สำคัญเช่น การค้ายาเสพติด สินค้าปลอมแปลง การค้ามนุษย์ และการฟอกเงิน เป็นต้น 3) ภูมิภาคอาเซียนเป็นภูมิภาคที่ประสบปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติหลายประเภท โดยส่วนใหญ่เป็นปัญหาอาชญากรรมข้ามพรมแดน และมีกลุ่มมาเฟียข้ามชาติจากหลายประเทศเข้ามาดำเนินการ โดยไทยเป็นประเทศหนึ่งซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของขบวนการปลอมแปลงหนังสือเดินทางข้ามชาติ 4) ในด้านนโยบาย อาเซียนและไทยมีกฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่สอดคล้องกับหลักสากล และมีการจัดทำความร่วมมือในระดับภูมิภาคที่มุ่งแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติร่วมกัน แต่ในทางปฏิบัติ ประเทศอาเซียนขาดประสิทธิภาพในการจัดการปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและปัญหาข้ามพรมแดนต่างๆ จนหลายปัญหายาวงขึ้นจนกลายเป็นปัญหาระหว่างประเทศ เช่น ปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นต้น 5) อาเซียนควรทบทวนแนวทางความร่วมมือซึ่งยึดถือธรรมเนียมปฏิบัติที่เรียกว่า “วิถีอาเซียน” ซึ่งเป็นข้อจำกัดมิให้อาเซียนขับเคลื่อนความร่วมมืออย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ โดยอาเซียนควรถือว่าปัญหาข้ามพรมแดนต่างๆ ซึ่งรวมถึงอาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาร่วมของทั้งภูมิภาค และต้องร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเชิงรุกอย่างจริงจัง

คำสำคัญ: อาชญากรรมข้ามชาติ องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ธุรกิจผิดกฎหมาย มาเฟียข้ามชาติ อาเซียน

* อาจารย์ประจำ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

Transnational Organized Crime: A Threat to Thailand and ASEAN

*Sakkarin Niyomsilpa**

Abstract

Transnational crime is a non-traditional security problem which poses a threat to the international community in the present era of globalization. Transnational organized crime (TOC) (referred to as “foreign mafia groups” in this article) is expanding into developing countries in search of new opportunities. The ASEAN region is increasingly threatened by the growth of TOC. The major arguments in this paper are as follows: 1) Globalization and the post-Cold War era have resulted in the reduced role of the state and paved the way for the increasing influence of non-state actors. TOC is a non-state actor which has emerged as a challenge to state authority; 2) TOC has extended its business operations overseas and is involved with major crimes such as narcotics, counterfeit goods, human trafficking, and money laundering; 3) ASEAN member countries are struggling to combat TOC and encroachment of foreign mafia groups in the region. Thailand, for example, is a major target for passport and other ID fraud operations of Asian and European mafia groups; 4) Thailand and other ASEAN member countries have introduced policies to combat TOC in accordance with international laws, and are working towards regional cooperation in this field. However, so far, this regional cooperation has been ineffective in controlling the growth of TOC; 5) ASEAN member countries should review the organizations’ tradition of “the ASEAN Way” (that emphasizes non-interference in internal affairs of other member states and promotion of consensus). That is because TOC is a cross-border issue which should be considered as a regional concern which requires pro-active regional action.

Keywords: Transnational crime, Transnational organized crime (TOC), Illicit business, Foreign Mafia, ASEAN

* Lecturer, Institute for Population and Social Research, Mahidol University

บทนำ

โลกาภิวัตน์ การปฏิวัติเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเติบโตแบบก้าวกระโดดของธุรกิจการบินและระบบโลจิสติกส์นับตั้งแต่การสิ้นสุดยุคสงครามเย็นในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ไม่เพียงส่งผลให้เกิดกระแสการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ทั่วโลก แต่ยังเป็นตัวผลักดันให้เกิดกระแสการไหลเวียนของเงินทุน สินค้าและบริการ รวมทั้งการโยกย้ายถิ่นฐาน ปรากฏการณ์เหล่านี้ก่อให้เกิดการแพร่กระจายของวัฒนธรรม ระบบความคิดความเชื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม และกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในรูปแบบต่างๆ แน่นอนว่า ผลพวงอันหนึ่งก็คือการเติบโตของภาคประชาสังคม และองค์กรนอกภาครัฐ (Non – state actors) ต่างๆ ซึ่งก็รวมถึงองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Organized Crime: TOC) โดยองค์กรอาชญากรรมขนาดใหญ่ได้ขยายธุรกิจของตนจากประเทศที่มีความเข้มงวดเรื่องกฎหมาย เข้าไปยังประเทศซึ่งมีระบบกฎหมายที่ล่าช้าหรือมีการบังคับใช้กฎหมายที่ย่อยหย่อนเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกรวบปราบ จนเกิดการท้าทายอำนาจรัฐในหลายประเทศ แต่ภาครัฐไม่สามารถจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากองค์กรเหล่านั้นมีความยืดหยุ่น คล่องตัวและมีฐานปฏิบัติการในหลายประเทศ ขณะที่ความร่วมมือระหว่างรัฐในการจัดการปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติเป็นไปอย่างจำกัด เนื่องด้วยเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและเกี่ยวพันกับความมั่นคงของแต่ละรัฐ

การรวมตัวของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) เพื่อรวมตัวเป็นตลาดขนาดกว่าหกร้อยล้านคนโดยการอำนวยความสะดวกในเรื่องต่างๆ เช่น การเคลื่อนย้ายเงินทุน การไหลเวียนของสินค้าและบริการ และการยกเว้นวีซ่าสำหรับนักท่องเที่ยวจากชาติอาเซียน เป็นต้น ในด้านหนึ่งจะเอื้อประโยชน์ให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และเกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งช่วยสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงเจริญก้าวหน้าของภูมิภาคนี้ในระยะยาว แต่ในอีกด้านหนึ่ง การรวมตัวกันของประชาคมอาเซียนก็เปิดโอกาสให้กับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเข้ามาแสวงหาประโยชน์ด้วยเช่นกัน หากประเทศอาเซียนขาดการเตรียมการเพื่อป้องกันและควบคุมองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ก็อาจทำให้ปัญหาอาชญากรรมต่างๆ เช่น การค้ามนุษย์ การค้ายาเสพติด และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เติบโตอย่างรวดเร็ว ดังนั้น อาเซียนอาจต้องทบทวนกลไกความร่วมมือระหว่างกัน และอาจเพิ่มบทบาทให้สำนักเลขาธิการอาเซียน รวมทั้งกลไกอื่นๆ เพื่อมีส่วนในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและปัญหาข้ามพรมแดนอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เนื่องจากงานวิจัยเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติในอาเซียนและไทยมีจำกัด อีกทั้งข้อมูลเชิงปริมาณเป็นสิ่งที่หาได้ยากยิ่ง ด้วยเกี่ยวพันกับธุรกิจผิดกฎหมาย บทความนี้จึงอาศัยการวิเคราะห์เอกสารและข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานศึกษาของต่างประเทศ โดยสำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UN Office on Drugs and Crime: UNODC) เป็นหน่วยงานหลักที่จัดทำและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติที่ครอบคลุมมากที่สุด บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นว่า 1) โลกาภิวัตน์และการสิ้นสุดยุคสงครามเย็นนำไปสู่การลดบทบาทของรัฐ (the State) และการขยายบทบาทขององค์กรนอกภาครัฐ (Non – state actors) จำนวนมาก โดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นองค์กรหนึ่งซึ่งเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นปัญหาที่ท้าทายอำนาจรัฐในปัจจุบัน 2) องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้ขยายธุรกิจไปยังประเทศกำลังพัฒนาต่างๆ มากขึ้น และเข้าไปเกี่ยวพันกับปัญหาอาชญากรรมหลายประเภท 3) ภูมิภาคอาเซียนเป็นภูมิภาคที่ประสบปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติหลายประเภท โดยส่วนใหญ่เป็นปัญหาอาชญากรรมข้ามพรมแดน และมีกลุ่มมาเฟียข้ามชาติจากหลายประเทศเข้ามาดำเนินการ 4) อาเซียนมีนโยบายด้านป้องกันและปราบปราม

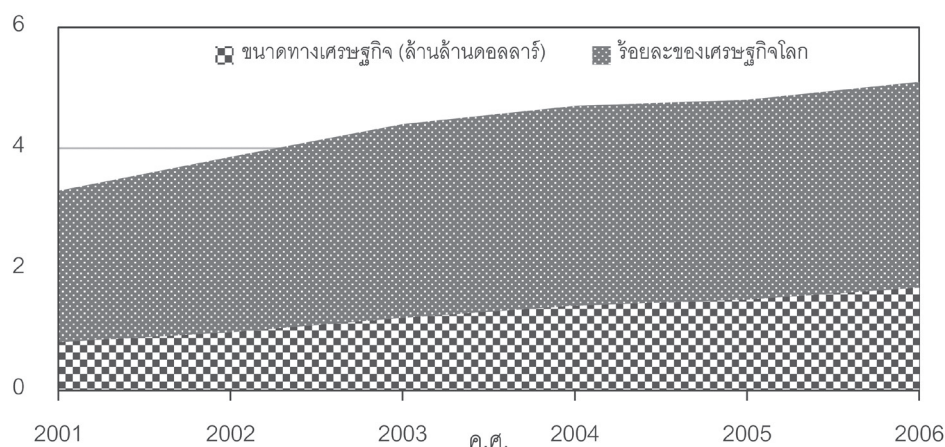
อาชญากรรมข้ามชาติ แต่ขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติ 5) อาเซียนควรทบทวนแนวทางความร่วมมือซึ่งยึดถือธรรมเนียมปฏิบัติที่เรียกว่า “วิถีอาเซียน” (The ASEAN Way) ซึ่งเป็นข้อจำกัดมิให้อาเซียนขับเคลื่อนความร่วมมืออย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ โดยอาเซียนควรถือว่าปัญหาข้ามพรมแดนต่างๆ ซึ่งรวมถึงอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นปัญหาร่วมของทั้งภูมิภาค และต้องร่วมมือในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง

สำหรับเนื้อหาของบทความนี้ประกอบด้วย 7 หัวข้อย่อยได้แก่ โลกาภิวัตน์และการเติบโตของอาชญากรรมข้ามชาติ ความหมายและรูปแบบของอาชญากรรมข้ามชาติ อาชญากรรมข้ามชาติกับการทำทลายอำนาจอรัฐ ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในอาเซียน มาเฟียข้ามชาติในอาเซียนและไทย การแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติของนานาชาติและอาเซียน และปัญหาและอุปสรรคในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

โลกาภิวัตน์และการเติบโตของอาชญากรรมข้ามชาติ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา อาชญากรรมข้ามชาติได้มีการเติบโตและขยายธุรกิจออกไปทั่วโลกอย่างต่อเนื่อง จากรูป 1 มูลค่าทางธุรกิจของอาชญากรรมข้ามชาติเติบโตจาก 0.8 ล้านล้านดอลลาร์ใน ค.ศ. 2001 เป็น 1.2 และ 1.7 ล้านล้านดอลลาร์ใน ค.ศ. 2003 และ ค.ศ. 2006 ตามลำดับ หรือเติบโตจากร้อยละ 2.5 ของขนาดเศรษฐกิจ (GDP) โลก เป็นร้อยละ 3.2 และร้อยละ 3.4 ของ GDP โลกในช่วงเดียวกันตามลำดับ การเติบโตของอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าวเป็นผลมาจากโลกาภิวัตน์ที่เอื้อต่อกิจกรรมข้ามพรมแดน และการขยายเครือข่ายธุรกิจเข้าไปยังประเทศซึ่งมีระบบกฎหมายย่อยหย่อน เนื่องจากความเข้มงวดของระบบกฎหมายในประเทศที่พัฒนาแล้ว ทั้งนี้ บริบททางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมก็มีผลอย่างมากต่อการเติบโตขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น ภาวะสงครามหรือการไร้เสถียรภาพทางการเมือง ความขัดแย้งในสังคมหรือระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ หรือปัญหาทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ Haken (2011) ประเมินมูลค่าทางธุรกิจของอาชญากรรมข้ามชาติที่รวมถึงสินค้าผิดกฎหมาย อาวุธเถื่อน การค้ายาเสพติดและการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น การค้าสัตว์ป่าและทรัพยากรธรรมชาติที่ผิดกฎหมายไว้คิดเป็นมูลค่า 6.5 แสนล้านดอลลาร์ โดยการค้ายาเสพติดและสินค้าปลอมแปลงเป็นอาชญากรรมสองอันดับแรกที่สร้างรายได้มากที่สุดหรือประมาณ 3.2 แสนล้านดอลลาร์ และ 2.5 แสนล้านดอลลาร์ตามลำดับ

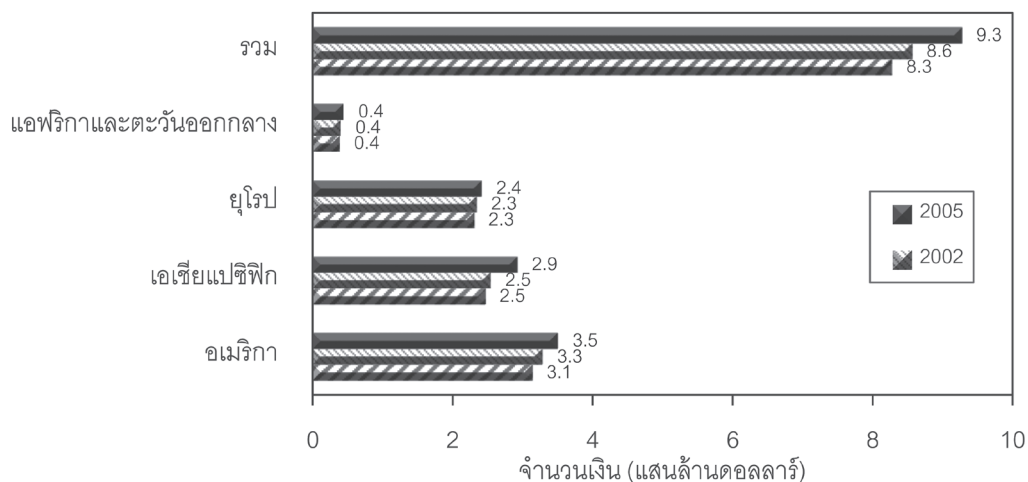
รูป 1 ขนาดทางเศรษฐกิจของอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2001 – 2006

ที่มา: ปรับปรุงจาก UNODC (2011: Table 31, p.38)

สำหรับ UNODC (2011) ประเมินว่า ยาเสพติดเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่สร้างรายได้มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 20 ของอาชญากรรมทั้งหมด แต่มากถึงร้อยละ 50 ของอาชญากรรมข้ามชาติ และการฟอกเงินจากยาเสพติดมีมูลค่าถึงร้อยละ 0.4–0.6 ของขนาดเศรษฐกิจโลก โดยรายได้จากอาชญากรรมเหล่านี้ได้ถูกนำไปใช้เพื่อต่อยอดธุรกิจที่เกี่ยวพันกับอาชญากรรมต่อไปอีก ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศต่างๆ โดยประเมินว่าผลกระทบทางลบด้านสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากปัญหายาเสพติดมีมากถึงสองเท่าของรายได้จากธุรกิจนี้ แม้ว่าจะมีการนำรายได้บางส่วนจากอาชญากรรมต่างๆ ไปลงทุนในธุรกิจที่ถูกกฎหมาย แต่ก็อาจส่งผลเสียทางเศรษฐกิจได้ เนื่องจากอาจเกิดการจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่บิดเบือน เช่น เกิดการเก็งกำไร การปั่นหุ้น หรือเกิดการแข่งขันทางธุรกิจที่ไม่เป็นธรรม เนื่องจากเจ้าของกิจการมีต้นทุนทางธุรกิจที่แตกต่างกัน หรืออาจทำลายความน่าเชื่อถือขององค์กรธุรกิจ จนส่งผลเสียต่อบรรยากาศการลงทุนและระบบเศรษฐกิจโดยรวม ทั้งนี้ การฟอกเงินในทุกภูมิภาคของโลกได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 8.3 แสนล้านดอลลาร์ใน ค.ศ. 2000 เป็น 8.6 แสนล้านดอลลาร์ใน ค.ศ. 2002 และ 9.3 แสนล้านดอลลาร์ใน ค.ศ. 2005 ตามลำดับ โดยภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีปริมาณการฟอกเงินสูงเป็นอันดับสองรองจากทวีปอเมริกา ด้วยมูลค่าการฟอกเงินรวม 2.9 แสนล้านดอลลาร์ใน ค.ศ. 2005 เทียบกับ 2.5 แสนล้านดอลลาร์ใน ค.ศ. 2000 (รูป 2)

รูป 2 ปริมาณการฟอกเงินในแต่ละภูมิภาคของโลก ค.ศ. 2000 – 2005 (แสนล้านดอลลาร์)

ที่มา: ปรับปรุงจาก UNODC (2011: Table 24, p.33)

แม้ว่าการค้ามนุษย์ (Human trafficking) และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น (Migrant smuggling) จะมีมูลค่าน้อยกว่าอาชญากรรมบางประเภท เช่น การค้ายาเสพติด แต่ในยุคโลกาภิวัตน์ กิจกรรมทั้งสองนี้เป็นอาชญากรรมที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยสร้างวงจรอาชญากรรมที่เกี่ยวพันกับการค้ามนุษย์ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ นับตั้งแต่การปลอมแปลงเอกสารการเดินทางและเอกลักษณ์บุคคล การเคลื่อนย้ายบุคคลจากประเทศต้นทางไปยังอีกประเทศหนึ่ง และเมื่อเดินทางถึงจุดหมายปลายทาง ผู้ย้ายถิ่นจำนวนหนึ่งก็ตกเป็นเหยื่อขององค์กรอาชญากรรมที่ตนใช้บริการ หรือถูกกลุ่มอาชญากรอื่นๆ บังคับให้เข้าร่วมในกิจกรรมผิดกฎหมายต่างๆ เช่น การค้าบริการทางเพศ การค้ายาเสพติด และการขนของหนีภาษี

โดยชาวต่างด้าวจำนวนไม่น้อยต้องตกอยู่ในสภาพแรงงานขัดหนี้ (Debt bondage) เช่น ชาวจีนที่ลักลอบเข้าประเทศสหรัฐอเมริกาต้องหาเงินใช้หนี้จำนวนมหาศาลให้กับขบวนการ Snakeheads¹ หากไม่สามารถใช้หนี้ได้ตามกำหนด ก็อาจต้องเข้าร่วมกับองค์กรอาชญากรรมในที่สุด จนเกิดเป็นวงจรการขน/ค้ามนุษย์ที่เชื่อมโยงกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติอย่างต่อเนื่อง

สำหรับภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก อาชญากรรมข้ามชาติที่มีเงินหมุนเวียนมากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ การค้าสินค้าปลอมแปลง การค้าไม้เถื่อน การค้าเฮโรอีน การค้ายาบ้า การค้ายาปลอม การค้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ การค้าสัตว์ป่า การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปยังยุโรปและสหรัฐฯ การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นจากประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงมายังประเทศไทย การลักลอบขนผู้ขายบริการทางเพศจากประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงมายังไทยและกัมพูชา การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นจากเอเชียใต้และตะวันตกไปยังออสเตรเลียและแคนาดา การลักลอบค้าสารทำลายโอโซน (Ozone depleting substance: ODS) และการลักลอบขนแรงงานต่างด้าวจากประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงมายังประเทศไทย (UNODC, 2013) โดยคาดว่า ธุรกิจเหล่านี้มีมูลค่ารวมกันเกือบหนึ่งแสนล้านดอลลาร์ ซึ่งมากกว่าขนาดเศรษฐกิจของหลายประเทศ เช่น พม่า ลาว และกัมพูชา โดยการค้าสินค้าปลอมแปลงมีมูลค่า 2.4 หมื่นล้านดอลลาร์ การค้าไม้เถื่อนมีมูลค่า 1.7 หมื่นล้านดอลลาร์ การค้าเฮโรอีนมีมูลค่า 1.6 หมื่นล้านดอลลาร์ และการค้ายาบ้ามีมูลค่า 1.5 หมื่นล้านดอลลาร์ แต่หากรวมการค้าเฮโรอีนและยาบ้าเข้าด้วยกันแล้ว การค้ายาเสพติดจะเป็นอาชญากรรมที่มีมูลค่าสูงที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (UNODC, 2013 p.2)

ความหมายและรูปแบบของอาชญากรรมข้ามชาติ

องค์กรอาชญากรรม (Organized crime) หรือกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (Organized criminal group) ตามความหมายของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร หมายถึง กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้างของบุคคลตั้งแต่สามคนหรือมากกว่า ที่ดำรงอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่ง และมีการประสานการดำเนินงานระหว่างกัน โดยมีเป้าหมายในการกระทำความผิดอาชญากรรมร้ายแรงหนึ่งอย่างหรือมากกว่า เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน หรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม โดยอาชญากรรมร้ายแรงนั้น อนุสัญญาฯ ระบุว่า คือการกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกขั้นสูงเป็นเวลาอย่างน้อย 4 ปี หรือมากกว่า (ก้องเกียรติ, 2546) นอกจากนี้ ในข้อ 3 ของอนุสัญญาฯ ยังระบุถึงลักษณะความผิดต่างๆ ที่ถือว่าเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ได้แก่ 1) ความผิดนั้นกระทำลงในประเทศมากกว่าหนึ่งประเทศ 2) ความผิดนั้นกระทำลงในประเทศหนึ่งแต่ส่วนสำคัญของการเตรียมการการวางแผน การลี้ภัย หรือการควบคุมได้กระทำในอีกประเทศหนึ่ง 3) ความผิดนั้นกระทำลงในประเทศหนึ่งแต่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดทางอาญาในอาณาเขตของประเทศมากกว่าหนึ่งประเทศ หรือ 4) ความผิดนั้นกระทำลงในประเทศหนึ่งแต่มีผลกระทบที่สำคัญเกิดขึ้นในอีกประเทศหนึ่ง (กาญจน์, 2544)

¹ ขบวนการ Snakeheads (ภาษาจีนเรียก 蛇头 หรือ shé tóu) เป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติชาวจีนที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และการลักลอบขนชาวจีนไปยังประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะ สหรัฐฯ ยุโรป ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย โดยขบวนการ Snakeheads มีฐานสำคัญอยู่ที่มณฑลฝูเจี้ยนในจีน

ทั้งนี้ องค์การสหประชาชาติได้ระบุถึงประเภทต่างๆ ของอาชญากรรมข้ามชาติไว้ 18 ประเภท ได้แก่ การฟอกเงิน การก่อการร้าย การโจรกรรมงานศิลปะและผลงานทางวัฒนธรรม การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การค้าอาวุธเถื่อน โจรสลัดในทะเล โจรสลัดบนบก การหลอกลวงในธุรกิจประกัน อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมสิ่งแวดล้อม การค้ามนุษย์ การค้าอวัยวะมนุษย์ การค้ายาเสพติด การหลอกลวงเรื่องล้มละลาย การแทรกซึมองค์กรธุรกิจ การคอร์รัปชัน การให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐ และความผิดอื่นๆ ซึ่งการกระทำเหล่านี้ถือเป็นการกระทำที่ท้าทายอำนาจอธิปไตยและเอกภาพแห่งดินแดนของรัฐ และส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาล และยังส่งผลกระทบต่อสังคมและมั่นคงของประเทศนั้นๆ ด้วย (Emmers, 2003)

พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ของไทย มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติฯ โดยมาตรา 3 ระบุว่า “องค์กรอาชญากรรม” หมายความว่า คณะบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไปที่รวมตัวกันช่วงระยะเวลาหนึ่งและร่วมกันกระทำการใดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำความผิดร้ายแรงและเพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ส่วน “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” หมายความว่า องค์กรอาชญากรรมที่มีการกระทำความผิดซึ่งมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ 1) ความผิดที่กระทำในเขตแดนของรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ 2) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่งแต่การเตรียมการวางแผนการสั่งการการสนับสนุนหรือการควบคุมการกระทำความผิดได้กระทำในอีกรัฐหนึ่ง 3) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่งแต่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมที่มีการกระทำความผิดมากกว่าหนึ่งรัฐ 4) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่งแต่ผลของการกระทำที่สำคัญเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง ทั้งนี้ “ความผิดร้ายแรง” หมายความว่าความผิดอาญาที่กฎหมายกำหนดโทษจำคุกขั้นสูงสุดตั้งแต่สิบขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น

สำหรับประเทศไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ออกคำสั่งระบุประเภทของอาชญากรรมข้ามชาติไว้ 11 ประเภท ดังนี้ 1) การก่อการร้ายข้ามชาติ (International terrorism) 2) การปลอมแปลงหลักฐานเกี่ยวกับตัวบุคคล (Identity fraud) 3) การลักลอบค้าอาวุธ (Arms smuggling) 4) การลักลอบขนคนข้ามชาติหรือแรงงานต่างด้าว (People smuggling or illegal labour) 5) การฟอกเงิน (Money laundering) 6) การลักลอบค้ายาเสพติด (Drug trafficking) 7) การลักลอบค้ามนุษย์หรือการประพฤติดังกล่าวต่อเด็ก (Human trafficking or pedophile) 8) อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและคอมพิวเตอร์ (Financial crime and cyber crime) 9) อาชญากรรมร้ายแรงหรือเหตุการณ์ร้ายแรงอื่นๆ ในต่างประเทศ (International violent crimes or referrals) 10) อาชญากรรมร้ายแรงหรือเหตุการณ์ร้ายแรงอื่นๆ ในประเทศไทย (Thailand's other violent crimes or incidents) 11) อาชญากรรมอื่นๆ (Other crimes) (ศูนย์ประสานงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติตำรวจภูธรจังหวัดชลบุรี, ม.ป.ป.)

โดยทั่วไป องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติรวมตัวกันจากสายสัมพันธ์บางอย่าง อาทิ เป็นกลุ่มเครือญาติ (เช่น มาเฟียอิตาลี และแก๊งอั้งยี่) กลุ่มคนรุ่นราวคราวเดียวกัน (เช่น MS-13 ในสหรัฐฯ) กลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน (เช่น มาเฟียรัสเซีย) และกลุ่มที่พูดภาษาเดียวกัน (เช่น กลุ่มมาเฟียที่พูดภาษาสเปนในละตินอเมริกา) เป็นต้น โดยกลุ่มมาเฟียต่างๆ เหล่านี้จะมีลักษณะร่วมบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ 1) มีการสมรู้ร่วมคิดเพื่อประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย หรืออาจเป็นธุรกิจถูกกฎหมายแต่ด้วยวิธีการที่ฉ้อฉล 2) มีกฎเหล็กที่สมาชิกต้องปฏิบัติ การละเมิดกฎข้อห้ามต่างๆ จะถูกลงโทษอย่างเด็ดขาดรุนแรง ซึ่งอาจรวมถึงการสังหารผู้ทรยศ 3) มีโครงสร้างที่เป็นลำดับชั้น โดยสายบังคับบัญชาจะเป็นตัวกำหนดตำแหน่ง สถานภาพ และส่วนแบ่งจากผลกำไร 4) มีเป้าหมายชัดเจนในการแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยมุ่งผูกขาดธุรกิจผิดกฎหมายที่ตนเองมีความเชี่ยวชาญ ส่วนการแสวงหา

อำนาจและสถานภาพในสังคมเป็นเรื่องรองที่อาจตามมาในภายหลัง 5) ใช้ยุทธวิธีต่างๆ เพื่อขยายผลจากความโลภหรือความหวาดกลัวของผู้คน โดยข่มขู่ ลักพาตัว ให้สินบน วางเพลิงหรือใช้ความรุนแรงต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 6) ทำธุรกิจทั้งผิดกฎหมายและถูกกฎหมายควบคู่กัน เพื่อช่วยสนับสนุนธุรกิจที่ผิดกฎหมายของตน เช่น นำเงินจากการค้ายาเสพติดมาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์เพื่อฟอกเงิน เป็นต้น 7) มีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาในเรื่องเทคโนโลยี โลจิสติกส์และอุปกรณ์ที่ใช้ อาทิ การใช้โลกออนไลน์เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรมรูปแบบต่างๆ เช่น ลือลามกอนาจาร และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เป็นต้น (Shaw, 2008)

ในภาพกว้าง องค์การอาชญากรรมข้ามชาติหรือแก๊งมาเฟียจะดำเนินกิจกรรมผิดกฎหมายในสองลักษณะ ลักษณะแรกคือการขายสินค้าและบริการที่ผิดกฎหมาย อาทิ ยาเสพติด อาวุธ สินค้าโจรกรรม การลักลอบขนแรงงานต่างด้าว การปลอมแปลงเอกสารบุคคล เป็นต้น อีกลักษณะหนึ่งคืออาชญากรรมประเภทอื่นที่ไม่เข้าข่ายการจัดหาอุปทานสินค้าและบริการ เช่น การแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และการฉ้อฉลต่างๆ สำหรับอาชญากรรมประเภทแรก นั้น แก๊งมาเฟียจะมีต้นทุนทางธุรกิจที่ต่ำกว่าธุรกิจทั่วไป เนื่องจากไม่ต้องคำนึงถึงกฎเกณฑ์หรือกติกาใดๆ เช่น ลักลอบนำคนต่างด้าวเข้ามาขายแรงงานหรือบริการทางเพศในราคาที่ต่ำกว่าแรงงานท้องถิ่น ทำให้อาชญากรรมข้ามชาติเติบโตอย่างไม่หยุดยั้ง สำหรับอาชญากรรมในลักษณะที่สอง มักเป็นการทำธุรกรรมแบบฉ้อฉลต่างๆ เช่น ปลอมแปลงบัตรเครดิต ธุรกิจแชร์ลูกโซ่ และอื่นๆ โดยแก๊งมาเฟียรัสเซีย ไนจีเรีย และขบวนการอั้งยี่ชาวจีน จะมีความเชี่ยวชาญในอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเหล่านี้ โดยมีการคัดสรรบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านไอทีและธุรกรรมการเงินเข้าร่วมขบวนการจำนวนมาก อาชญากรรมทางเศรษฐกิจเป็นปัญหาสำคัญที่ยากต่อการสืบสวนปราบปราม เพราะเจ้าหน้าที่รัฐในหลายประเทศขาดความชำนาญในการสกัดกั้นธุรกรรมทางการเงินที่ผิดกฎหมาย อีกทั้งกฎหมายในปลายประเทศก็ตามไม่ทัน หรือมีบทลงโทษที่ไม่รุนแรงเมื่อเทียบกับอาชญากรรมประเภทอื่น ทำให้มาเฟียขนาดใหญ่สามารถฟอกเงินด้วยวิธีการต่างๆ หรือแม้แต่จัดตั้งธุรกิจเพื่อบังหน้ากิจกรรมที่ผิดกฎหมาย ที่นิยมกันมาก คือธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ธุรกิจท่องเที่ยว และธุรกิจด้านการเงิน ทำให้การแยกแยะระหว่างธุรกิจสีเทากับธุรกิจที่ถูกกฎหมายทำได้ยาก เนื่องจากการเงินมีการผสมปนเปกัน ยิ่งไปกว่านั้น หัวหน้าแก๊งมาเฟียหลายรายยังใช้อำนาจธุรกิจของตนเพื่อเลื่อนสถานะทางสังคม หรือแม้กระทั่งก้าวเข้าสู่การเป็นนักการเมืองอีกด้วย (Adamoli, Nicola, Savona, & Zoffi, 1998)

อาชญากรรมข้ามชาติกับการท้าทายอำนาจรัฐ

โดยทั่วไป มุมมองเชิงทฤษฎีทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่อองค์การอาชญากรรมข้ามชาติอาจแบ่งเป็นสามกลุ่มแนวคิดใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. แนวคิดแบบ *Realism* ซึ่งมองว่ารัฐและกลไกของรัฐมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและระบบความคิดความเชื่อ โดยมีเป้าหมายเพื่อผลประโยชน์ร่วมของสังคม โดยรัฐมีหน้าที่ต้องลงโทษผู้กระทำผิด และรักษาสถานภาพปัจจุบัน (Status quo) ของสังคม ซึ่งมีโครงสร้างเป็นลำดับชั้น ส่วนระบบโลกนั้น เป็นสภาพกึ่งอนาธิปไตย (Anarchical society) ที่ประเทศต่างๆ แ่งแย่งผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ทำให้รัฐเป็นผู้มีบทบาทหลัก (Principal actor) ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ส่วนองค์กรนอกภาครัฐ (Non-state actors) นั้น ไม่มีขีดความสามารถที่จะท้าทายอำนาจรัฐได้ แนวคิดนี้ จึงมององค์การอาชญากรรมข้ามชาติว่าเป็นภัยคุกคามเพียงเล็กน้อย (Marginal

threat) ต่อระบบความมั่นคงระหว่างประเทศเท่านั้น (Zabyelina, 2009) ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมีการขยายวงเข้าไปเกี่ยวข้องกับภัยความมั่นคงที่สำคัญต่างๆ เช่น การก่อการร้าย การค้าอาวุธเถื่อน และการฟอกเงิน เป็นต้น

2. แนวคิดแบบ *Liberal institutionalism* ซึ่งให้ความสำคัญกับภาคประชาสังคมและการเคารพหลักสิทธิมนุษยชน ตามแนวคิดนี้ อาชญากรรมจะเกิดขึ้นเมื่อมีการละเมิดสิทธิมนุษยชน ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่เบี่ยงเบนออกจากสังคม โดยสังคมมีลักษณะเป็นวงกลมที่ซ้อนกัน เนื่องจากประกอบด้วยสถาบันและองค์กรทางสังคมจำนวนมากที่มีปฏิสัมพันธ์กัน แนวคิดนี้มองว่า ระบบระหว่างประเทศไม่ได้เป็นอนาธิปไตย แต่รัฐต่างๆ มาร่วมมือกันและสร้างกลไกเชิงสถาบันต่างๆ เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งสังคมต่างๆ จะยึดถือสัญญาประชาคม (Social contract) เพื่อความสงบสุข อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ก็มีข้อจำกัด เนื่องจากไม่สามารถอธิบายถึงการเติบโตขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และการเบี่ยงเบนทางสังคมขององค์กรนอกภาครัฐเหล่านี้ ส่วนกลไกเชิงสถาบันและความร่วมมือระหว่างประเทศก็ไม่สามารถสร้างระบบธรรมาภิบาลโลก (Global governance) เพื่อจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Zabyelina, 2009)

3. แนวคิดแบบ *Constructivism* ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลและความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลเป็นหลัก โดยพิจารณาว่าโลกาภิวัตน์ได้ทำให้บทบาทของรัฐบาลลดลง และพรมแดนทางเศรษฐกิจและสังคมค่อยๆ สลายลง ทำให้เกิดองค์กรนอกภาครัฐ (Non-state actors) จำนวนมากที่เพิ่มบทบาทในระบบโลก อาทิ NGO บรรษัทข้ามชาติ และรวมถึงองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งอาศัยโอกาสนี้ขยายกิจกรรมข้ามพรมแดน แม้ว่ารัฐจะไม่ยอมรับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและมองว่าเป็นองค์กรที่ผิดกฎหมาย แต่โดยข้อเท็จจริง บทบาทขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินี้ก็มีอยู่จริง และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้มีบทบาทอื่นๆ ในระบบโลกอย่างปฏิเสธไม่ได้ (Zamora, 2015)

บทความนี้ต้องการเสนอแนวคิดว่า องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติกำลังขยายบทบาทเป็นองค์กรนอกภาครัฐที่ทำลายอำนาจอรัฐ และเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงในหลายประเทศ แม้บทบาทของรัฐในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยังคงมีความสำคัญ แต่ระบบโลกก็ไม่ได้ครอบงำโดยรัฐ ซึ่งต่างต่อสู้แย่งชิงผลประโยชน์กันดังแนวคิดแบบ *Realism* หรือร่วมมือกันเพื่อสร้างสังคมโลกที่สันติโดยการสร้างกลไกระหว่างประเทศเพื่อกำหนดกติกาโลกที่มีประสิทธิภาพ ดังแนวคิด *Liberal institutionalism* แต่เป็นการผสมผสานลักษณะทั้งสองด้านคือความขัดแย้งและความร่วมมือควบคู่กัน ขณะเดียวกัน ก็ยอมรับข้อเสนอในเรื่องการขยายบทบาทขององค์กรนอกภาครัฐในระบบโลกที่เพิ่มมากขึ้น ตามแนวคิด *Constructivism* โดยองค์กรนอกภาครัฐซึ่งรวมถึงองค์กรอาชญากรรมได้ขยายบทบาทและความสำคัญขึ้นมา จนสามารถทำลายอำนาจอรัฐ และขยายเครือข่ายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ เนื่องจากบทบาทและขีดความสามารถของรัฐในระบบโลกที่ลดลงทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่ Susan Strange (1996) เรียกว่า “**ภาวะอนาธิปไตยข้ามชาติของมาเฟีย**” (Transnational anarchical society of mafias) อย่างไรก็ตาม บทความนี้ยังเห็นว่าบทบาทของรัฐและความร่วมมือระหว่างประเทศยังมีความสำคัญในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติได้ในระดับหนึ่ง โดยอาเซียนต้องยกระดับความร่วมมือระหว่างกันเพื่อร่วมกันจัดการกับปัญหาข้ามพรมแดน และปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมของแต่ละประเทศ พร้อมกับประสานความร่วมมือกับภาคประชาสังคม เพื่อควบคุมมิให้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติขยายใหญ่ขึ้นจนเป็นภัยคุกคามยิ่งขึ้นไปกว่าปัจจุบัน

ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในอาเซียน

อาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงและอาเซียน เนื่องจากภาครัฐในหลายประเทศไม่สามารถจัดการกับปัญหาอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนทำให้ธุรกิจสีเทาต่างๆ เติบโตขึ้นจนกลายเป็นปัญหาความมั่นคงและปัญหาเศรษฐกิจ โดยภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงประสบปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญ ได้แก่ 1) การค้ำมนุษย์และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น 2) การผลิตและค้ายาเสพติด 3) การค้าพืชพันธุ์และสัตว์ป่า และ 4) การค้าสินค้าปลอมแปลง

การค้ำมนุษย์และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น ประกอบด้วย 1) การขนย้ายแรงงานและผู้ย้ายถิ่นในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานพม่าที่เข้ามาทำงานในไทย คาดว่ามีการลักลอบขนย้ายคนเหล่านี้เข้ามาในไทยปีละกว่าห้าแสนคน โดยราวร้อยละ 5 หรือประมาณ 26,400 คน เป็นเหยื่อของการค้ำมนุษย์ 2) การลักลอบขนคนต่างด้าวจากกลุ่มประเทศ GMS เข้ามาขายบริการทางเพศในไทยและกัมพูชา 3) การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นจากเอเชียตะวันออกเฉียงและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปยังยุโรปและสหรัฐฯ โดยประเมินว่ามีการลักลอบนำชาวจีนและเวียดนาม ราวปีละ 12,000 คน และเกือบ 1,000 คนตามลำดับ เข้าไปยังสหรัฐฯ 4) การขนผู้ย้ายถิ่นจากเอเชียใต้และเอเชียตะวันตก เช่น กลุ่มทมิฬจากศรีลังกา ชาวอิรัก และอื่นๆ ผ่านภูมิภาคอาเซียนเข้าไปยังออสเตรเลียและแคนาดา โดยในแต่ละปีจะมีผู้อพยพทางเรือเข้าไปยังออสเตรเลียราว 6,000 คน (UNODC, 2013)

การผลิตและค้ายาเสพติด ประกอบด้วย 1) การค้าฝิ่นและเฮโรอีนจากพม่าและอัฟกานิสถานมายังเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก โดยส่วนใหญ่ส่งจากรัฐฉานในพม่าไปยังจีน และจากอัฟกานิสถานส่งมายังจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อลำเลียงไปยังที่อื่นต่อ โดยฮ่องกงเป็นศูนย์กลางการขนส่งที่สำคัญไปยังสหรัฐฯ 2) การค้าแอมเฟตามีนและยาบ้าที่ผลิตจากพม่า จีนและประเทศใน GMS โดยส่งมาที่ไทยและประเทศอื่นๆ ในเอเชีย โดยยาเสพติดที่ผลิตในพม่าและจีนจะถูกส่งต่อไปยังญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ สหรัฐฯ สำหรับพม่า ชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนโดยเฉพาะกลุ่มว่าแดงและโกก้างเป็นผู้ผลิตและค้ายาเสพติดรายใหญ่ นอกจากนี้ยังมีขบวนการค้ายาเสพติดชาวจีนและชาวพม่าเชื้อสายจีนที่มีกองกำลังคุ้มกันอย่างเข้มแข็ง (Adamoli et al., 1998)

การค้าพืชพันธุ์และสัตว์ป่า รวมถึงการทำลายโอโซนและขยะอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 1) การค้าสัตว์ป่าคุ้มครอง อาทิ ตัวนึ่งม เลื้อ นอแรด และสัตว์ทะเล โดยมีตลาดในอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ จีนและไทย โดยไทยเป็นประเทศทางผ่านของสินค้าที่มุ่งไปจีน 2) การค้าไม้เถื่อนจากอินโดนีเซีย มาเลเซียและประเทศอื่นในภูมิภาคไปยังจีนและเวียดนาม ซึ่งส่วนหนึ่งจะถูกส่งออกเป็นผลิตภัณฑ์ไม้ไปยังต่างประเทศอีกทอดหนึ่ง 3) การขนขยะอิเล็กทรอนิกส์จากสหรัฐฯ ยุโรปและญี่ปุ่นมายังเอเชียโดยเฉพาะจีน ไทย อินโดนีเซียและเวียดนาม โดยใช้ฮ่องกงและภาคเหนือของเวียดนามเป็นจุดขนถ่ายสำคัญ 4) การลักลอบค้าสารทำลายโอโซน (ODS) ซึ่งต้องยกเลิกตามพิธีสารมอนทรีออล (Montreal Protocol) โดยมีการขนสาร ODS จากจีนมายังไทย ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียเป็นส่วนใหญ่ ผ่านผู้นำเข้าที่เป็นผู้ผลิตเครื่องทำความเย็น (UNODC, 2013)

การค้าสินค้าปลอมแปลง ประกอบด้วย 1) สินค้าอุปโภคบริโภคปลอมแปลงและละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งส่วนใหญ่ผลิตจากเอเชีย โดยแหล่งผลิตใหญ่คือประเทศจีน 2) ยาปลอมซึ่งส่วนใหญ่ผลิตจากจีนและอินเดีย และนำไปจำหน่ายในเอเชียและแอฟริกา เช่น ยาด้านมาเลเรียปลอม เป็นต้น (UNODC, 2013)

มาเฟียข้ามชาติในอาเซียนและไทย

ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในภูมิภาคอาเซียนเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับขบวนการมาเฟียข้ามชาติ โดยเฉพาะจากประเทศในเอเชียตะวันออก ที่เข้ามาทำธุรกิจค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การเรียกค่าคุ้มครอง การพนัน การค้าอาวุธเถื่อน และการค้าบริการทางเพศ สำหรับปัญหาการค้ามนุษย์ มาเฟียข้ามชาติได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากเป็นธุรกิจที่สร้างกำไรงามแต่มีความเสี่ยงต่ำ และการลงทุนที่ไม่รุนแรงเมื่อเทียบกับอาชญากรรมประเภทอื่น นอกจากเหยื่อที่เป็นแรงงานต่างด้าวแล้ว สตรีและเด็กจำนวนมากไม่น้อยถูกล่อลวงให้ค้าบริการทางเพศ โดยสตรีชาวจีน ลาวและพม่า ถูกนำมาขายบริการทางเพศในไทย และสตรีเวียดนามเข้าไปค้าบริการทางเพศในกัมพูชาและถูกพาไปแต่งงานกับชาวจีนและชาวไต้หวัน ส่วนในธุรกิจค้ายาเสพติด มาเฟียข้ามชาติสำคัญที่เข้ามาปฏิบัติการในประเทศอาเซียน ได้แก่ แก๊ง 14K จากฮ่องกง แก๊ง Bamboo Union จากไต้หวัน แก๊ง Big Circle Boys จากจีน แก๊งยาภูเขาจากญี่ปุ่น และขบวนการค้าโคเคนจากละตินอเมริกา เป็นต้น (Emmers, 2003)

ในกลุ่มประเทศอาเซียน ฟิลิปปินส์ประสบปัญหาอาชญากรรมที่สำคัญคือ การค้าบริการทางเพศ การค้ามนุษย์ การเรียกค่าไถ่ การทำลายป่า การค้าอาวุธ การพนัน การโจรกรรมรถยนต์ และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ส่วนในเวียดนาม องค์การอาชญากรรมขยายใหญ่มากจนเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศ โดยธุรกิจสำคัญคือ ค้ายาเสพติด การพนัน และโจรกรรม ส่วนในมาเลเซีย ธุรกิจฟอกเงินกำลังเติบโตควบคู่กับการพัฒนามาเลเซียให้เป็นศูนย์กลางทางการเงินแห่งหนึ่งของภูมิภาค (Offshore financial center) ส่วนที่สิงคโปร์ องค์การอาชญากรรมใช้สิงคโปร์เป็นแหล่งฟอกเงินเช่นกัน เนื่องจากการเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาคและความสะดวกในการเคลื่อนย้ายเงินตรา สำหรับพม่า ประสบปัญหาการค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ ลักทรัพย์ ฆาตกรรม ไม้เถื่อน และสินค้าเถื่อนอื่นๆ โดยมาเฟียกลุ่มใหญ่ในพม่าได้แก่ กองกำลังว้า (The United Wa State Army: UWSA) กองทัพรัฐฉานใต้ (Shan State Army – South: SSA – S) กองทัพรัฐฉานเหนือ (Shan State Army – North: SSA – N) กองทัพกะเหรี่ยงพุทธประชาธิปไตย (Democratic Karen Buddhist Army: DBKA) และแก๊งฮังยี่ชาวจีน (เช่น แก๊ง 14K) ซึ่งกลุ่มมาเฟียเหล่านี้มักทำธุรกิจข้ามแดนที่เชื่อมโยงกับไทย จีน อินเดีย บังกลาเทศ ลาว เวียดนาม และกัมพูชา (Wylar, 2008)

สำหรับประเทศไทย องค์การอาชญากรรมข้ามชาติเข้ามาทำธุรกิจค้ามนุษย์อย่างเป็นล่ำเป็นสัน เนื่องจากไทยเป็นทั้งประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่านและประเทศปลายทางของแรงงานข้ามชาติ โดยองค์การอาชญากรรมจะดำเนินการปลอมแปลงเอกสารบุคคลและลักลอบนำคนไทยและคนต่างด้าวผ่านไทยเข้าไปยังประเทศต่างๆ โดยไทยเป็นทางผ่านสำหรับเหยื่อการค้ามนุษย์และผู้ย้ายถิ่นจากเกาหลีเหนือ จีน เวียดนาม ปากีสถาน และพม่า โดยมีการนำพาผู้ย้ายถิ่นจากประเทศดังกล่าวผ่านไปยังมาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ รัสเซีย ยุโรปตะวันตก เกาหลีใต้ ฮ่องกง ญี่ปุ่นและสหรัฐฯ ส่วนคนต่างด้าวจากประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงก็ถูกนำมาเป็นแรงงานและค้าบริการทางเพศในไทย ซึ่งรวมถึงผู้หญิงและเด็ก โดยการค้ามนุษย์ในลักษณะแรงงานภาคประมงเป็นปัญหาการค้ามนุษย์ที่สำคัญ โดยเหยื่อเป็นคนไทยและคนต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน (นนท์ธัญ, 2556) นอกจากนี้ ภายหลังปัญหาความไม่สงบในรัฐยะไข่ในพม่าเมื่อปี พ.ศ. 2555 ทำให้ชาวโรฮีนจากลายเป็นผู้พลัดถิ่นจำนวนมากนับแสนคน และส่วนหนึ่งได้หนีภัยอันตรายไปยังต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ทำให้ขบวนการค้ามนุษย์ข้ามชาติได้นำชาวโรฮีนจาจากรัฐยะไข่และบังกลาเทศ รวมถึงชาวบังกลาเทศที่ปะปนมากับชาวโรฮีนจาเดินทางมาไทย มาเลเซียและอินโดนีเซีย โดยส่วนใหญ่ใช้ไทยเป็นเส้นทางผ่านเพื่อไปยังประเทศมาเลเซีย โดยเหยื่อการค้ามนุษย์บางส่วนถูกนำตัวไปกักขังและเรียกค่าไถ่

หลายคนถูกทารุณกรรมจนเสียชีวิตในพื้นที่ประเทศไทยและมาเลเซีย โดยมีการพบหลุมศพชาวโรฮิงจาในหลายพื้นที่ เช่น อ.สะเดา จ.สงขลา และ อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา รวมถึงรัฐเปอรลิสในมาเลเซีย เป็นต้น (ไทยรัฐออนไลน์, 2558; กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, 2558)

สำหรับมาเฟียข้ามชาติที่มีบทบาทสูงในไทยประกอบด้วย² 1) แก๊งยาภูเขา ซึ่งธุรกิจหลักคือการพนันและฟอกเงิน พบในพื้นที่กรุงเทพฯ พัทยา สมุย และภูเก็ต 2) มาเฟียยุโรป อาทิ มาเฟียรัสเซีย มาเฟียอังกฤษและมาเฟียเยอรมนี มักทำธุรกิจฟอกเงิน กระโชกทรัพย์ ค้ายาเสพติด และค้ำมนุษย์ พื้นที่อิทธิพลคือพัทยา ภูเก็ต และสมุย 3) แก๊งเงินดำที่ผลิตธนบัตรปลอมในพื้นที่สุขุมวิทและสมุทรปราการ 4) แก๊งอั้งยี่ชาวจีน มักเกี่ยวพันกับการค้ายาเสพติด ค้าบริการทางเพศ ค้ำมนุษย์และลักลอบขนแรงงานเถื่อน พื้นที่หลักคือรัชดาภิเษก และห้วยขวาง 5) แก๊งคอลล์เซ็นเตอร์ก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่กรุงเทพฯ พัทยา เชียงใหม่และภูเก็ต โดยมากเป็นชาวไต้หวัน แก๊งนี้เชื่อมโยงกับกลุ่ม “ม้าถอนเงิน” ชาวไต้หวัน มาเลเซีย และชาวไทยที่ราบสูงที่สามารถพูดภาษาจีนได้ (กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ, 2556) 6) มาเฟียจากเอเชียกลาง เช่น ซีเรีย ที่เกี่ยวพันกับการปลอมแปลงหนังสือเดินทาง ค้ายาเสพติด และค้ำมนุษย์ 7) แก๊งลูกแมว เน้นการโจรกรรมของมีค่าและล้างกระเป๋ เช่น แก๊งอาชญากรรมฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย กลุ่มนี้มักเข้าไปโจรกรรมในโรงแรมและร้านอัญมณี 8) มาเฟียค้าอาวุธในพื้นที่พัทยา ซึ่งประกอบอาชญากรรมอื่นๆ ด้วย เช่น กระโชกทรัพย์ ค้าบริการทางเพศ และปลอมแปลงบัตรเครดิต 9) ขบวนการมิถิลจากประเทศเพื่อนบ้านในอินโดจีน เกี่ยวข้องกับธุรกิจขอตานโจรกรรม ตัดไม้หวงห้าม ขโมยรถยนต์และมอเตอร์ไซด์ 10) แก๊งอาชญากรรมจากบังกลาเทศและศรีลังกา เน้นไปที่การปลอมแปลงหนังสือเดินทาง 11) แก๊งอาชญากรรมชาวพม่า เน้นไปที่การค้ำมนุษย์และการค้ายาเสพติด นอกจากนี้กลุ่มมาเฟียและขบวนการเหล่านี้แล้ว ยังพบชาวต่างชาติที่ทำธุรกิจสีเทาในประเทศไทยอีกจำนวนมาก โดยอาจไม่ได้รวมกลุ่มเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น ชาวอังกฤษที่ทำธุรกิจเช่าซื้ออสังหาริมทรัพย์แบบไม่ถูกต้อง ชาวรัสเซียที่เข้ามาทำธุรกิจร้านอาหารเพื่อฟอกเงิน ชาวมาเลเซียที่นำสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์เข้ามาขายในไทย เป็นต้น

อาชญากรรมข้ามชาติอีกประเภทหนึ่งซึ่งกำลังระบาดในไทยและเป็นปัญหาความมั่นคงอย่างมากต่อภูมิภาคอาเซียน คือการปลอมแปลงเอกลักษณ์บุคคล โดยประเทศไทยถูกใช้เป็นศูนย์กลางในการปลอมแปลงหนังสือเดินทางและเอกลักษณ์บุคคลของกลุ่มมาเฟียข้ามชาติจำนวนมาก อาชญากรรมประเภทนี้ได้รับความสนใจอย่างมากจากนานาชาติ เมื่อทางการมาเลเซียตรวจพบว่ามีชาวอิหร่านถือหนังสือเดินทางปลอมที่ผลิตในไทยขึ้นเครื่องบิน MH 370 ซึ่งหายสาบสูญ หรือก่อนหน้านี้ ในเดือนกันยายน ค.ศ. 2009 ทางกรมไทยก็ได้จับกุมนาย Ahboor Rambarak Fath ชาวอังกฤษเชื้อสายอิหร่านที่สนามบินสุวรรณภูมิ เนื่องจากมีความเกี่ยวพันกับการทำหนังสือเดินทางปลอมให้กับสมาชิกกลุ่มอัลกออิดะฮ์ ที่วางระเบิดในสเปน ต่อมาในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2010 ทางกรมไทยได้จับกุมชายชาวปากีสถานชื่อ Mohammad Ather ผู้ร่วมขบวนการ และตรวจพบหนังสือเดินทางที่ถูกโจรกรรมหรือปลอมแปลงจำนวน 1,000 เล่ม โดยทางการไทยได้แถลงว่า ลูกค้าของกลุ่มมาเฟียนี้คืออาชญากรข้ามชาติในธุรกิจค้าอาวุธ ค้ำมนุษย์ และการก่อการร้าย นอกจากนี้ แก๊งมาเฟียข้ามชาตินี้ยังส่งหนังสือเดินทางให้ขบวนการก่อการร้าย Lashkar – e – Taiba จากปากีสถานที่วางระเบิดนครมุมไบที่อินเดียเมื่อ ค.ศ. 2008 จนมี

² รวบรวมจาก พงษ์นคร นครสันติภาพ. (ม.ป.ป.), นนทร์นัย ตลับทอง (2556), ก้องเกียรติ อภัยวงศ์ (2546), Adamoli et al., (1998), Lintner (2002)

ผู้เสียชีวิตถึง 164 คนด้วย ต่อมาในปี ค.ศ. 2012 กรมสอบสวนคดีพิเศษได้เข้าจับกุมกลุ่มมาเฟียข้ามชาติอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งทำการปลอมแปลงหนังสือเดินทางและวีซ่าจำนวนราว 3,000 เล่มในช่วงห้าปี ซึ่งลูกค้าของกลุ่มมาเฟียนี้ ยังรวมถึงชาวอิหร่านสองคนซึ่งพยายามวางระเบิดในกรุงเทพฯ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2012 เพื่อมุ่งสังหาร นักการทูตอิสราเอลอีกด้วย (Gulf News, 2014)

สาเหตุที่ประเทศไทยตกเป็นเป้าหมายการปลอมแปลงหนังสือเดินทางของมาเฟียข้ามชาติก็เนื่องมาจากการเป็น แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาตินับล้านคน ทำให้สามารถโจรกรรมทรัพย์สินและเอกสารของเหยื่อ ได้ง่าย ธุรกิจนี้เริ่มเกิดขึ้นในช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 1980 โดยพนักงานโรงแรม มัคคุเทศก์ และหญิงบริการได้โจรกรรม ทรัพย์สินและเอกสารของนักท่องเที่ยว โดยในยุคนั้น เช็กเดินทางเป็นเป้าหมายของการโจรกรรม ซึ่งกลุ่มมาเฟีย ข้ามชาติมีความชำนาญในการปลอมแปลงเอกสารบุคคลเพื่อใช้ขึ้นเงินเช็กเดินทางที่ถูกโจรกรรมมา ต่อมาเมื่อ บัตรเครดิตเป็นที่แพร่หลายแทนการใช้เช็กเดินทาง กลุ่มมาเฟียข้ามชาติก็ใช้ความเชี่ยวชาญในการปลอมแปลง หนังสือเดินทางและเอกสารต่างๆ ตามที่ลูกค้าต้องการ โดยนำหนังสือเดินทาง ใบขับขี่และบัตรประชาชนจาก ต่างประเทศเข้ามาปลอมแปลงและขายให้กับผู้ที่ต้องการ ซึ่งรวมถึงอาชญากรข้ามชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษประเมิน ว่า มีขบวนการปลอมแปลงหนังสือเดินทางในไทยไม่น้อยกว่า 20 ขบวนการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนไทยใต้และ ตะวันออกกลาง โดยขายในราคาเล่มละ 1,500 – 3,000 ดอลลาร์ โดยหนังสือเดินทางของอิสราเอลและแคนาดา จะได้ราคาสูงกว่าที่อื่น (Gulf News, 2014) ธุรกิจปลอมแปลงหนังสือเดินทางดังกล่าวยังส่งผลให้เกิดการโจรกรรม หนังสือเดินทางของชาวต่างชาติในไทยจำนวนมาก (Financial Times, 2014)

การแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติของนานาชาติและอาเซียน

ในประเทศตะวันตก ได้มีความพยายามแก้ปัญหาองค์กรอาชญากรรมอย่างต่อเนื่องเป็นเวลากว่าหลายทศวรรษ จนพัฒนามาเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศในปัจจุบัน โดยใน ค.ศ. 1952 สหรัฐฯ ได้ออกกฎหมาย *Interstate and Foreign Travel or Transportation in Aid of Racketeering Enterprise Act* เพื่อควบคุมปัญหาอาชญากรรม เช่น การพนัน การวางเพลิง ต่อมาใน ค.ศ. 1970 ได้ออกกฎหมาย *Organized Crime Control Act* เพื่อควบคุม ปัญหาอาชญากรรม โดยห้ามการขู่เอาเงินต่างๆ (Racketeering activities) ในการทวงหนี้หรือทำธุรกิจ นอกจากนี้ ทางสหรัฐฯ ยังได้จัดระบบคุ้มครองพยาน (United States Federal Witness Protection Program) เพื่อความปลอดภัยของพยานในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด และหน่วยสืบสวนสอบสวนกลางสหรัฐฯ (Federal Bureau of Investigation: FBI) ได้ให้ความสำคัญกับการสอบสวนองค์กรอาชญากรรมที่มีเครือข่ายธุรกิจกว้างขวาง เพื่อคลี่คลายคดีต่างๆ ด้วย

ในระดับสากล ได้มีการก่อตั้งองค์การตำรวจสากล (International Criminal Police Organization: Interpol) ตั้งแต่ ค.ศ. 1923 เพื่อเป็นกลไกความร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งเป็นต้นแบบความร่วมมือของ Europol ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1999 เพื่อแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในยุโรป ส่วนกลุ่ม ประเทศ G7 (ในอดีต) ก็ได้จัดตั้งหน่วยงานที่เรียกว่า Financial Action Task Force (FATF) เพื่อจัดการกับปัญหา การฟอกเงิน และต่อมาได้จัดตั้ง Lyon Group ขึ้นใน ค.ศ. 1995 เพื่อร่วมมือในการแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ (Shaw, 2008)

ในเวทีสหประชาชาติ ได้มีการหารือเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและภัยคุกคามทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้น ก่อนที่จะมีความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นตามลำดับ โดยเริ่มจากการหารือของการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด (UN Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders) ต่อมา ได้มีการจัดตั้งองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมาธิการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Commission on Crime Prevention and Criminal Justice: CCPCJ) ขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1992 และสำนักงานสหประชาชาติเพื่อการควบคุม ยาเสพติดและป้องกันอาชญากรรม (UN Office for Drug Control and Crime Prevention: UNODCCP) เมื่อ ค.ศ. 1997 ก่อนที่จะเปลี่ยนชื่อเป็น สำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UN Office on Drugs and Crime: UNODC) เมื่อ ค.ศ. 2002 รวมทั้งจัดทำสนธิสัญญาระหว่างประเทศต่างๆ เช่น อนุสัญญาต่อต้านการค้ายาเสพติดและสารที่มีผลต่อจิตใจที่ผิดกฎหมาย (UN Convention against the Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substance) เมื่อ ค.ศ. 1988 เป็นต้น (Emmers, 2003)

ก้าวสำคัญของความร่วมมือในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติคือ การจัดประชุมระดับรัฐมนตรี ว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (World Ministerial Conference on Organized Transnational Crime) ที่เมืองเนเปิลส์ อิตาลี เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 1994 ซึ่งที่ประชุมได้รับเอาแถลงการณ์ทางการเมืองและแผน ดำเนินการระดับโลกเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (Naples Political Declaration and Global Action Plan against Organized Transnational Crime) ต่อมาสมัชชาสหประชาชาติได้สนับสนุนแถลงการณ์ดังกล่าว ในปีเดียวกัน และได้มีการตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจระหว่างรัฐบาลเพื่อพิจารณากร่างอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้าน อาชญากรรมข้ามชาติที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรม และพิธีสารที่เกี่ยวข้องอีกสามฉบับเกี่ยวกับเรื่องการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (Trafficking in Persons Especially Women and Children) เรื่องการลักลอบ ขนผู้ย้ายถิ่น (Smuggling of Migrants) และเรื่องการผลิตและค้าอาวุธ (Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms) จนนำไปสู่การจัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้ง ในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime: UNTOC) ใน ค.ศ. 2000 ซึ่งเป็นความร่วมมือที่สำคัญในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติของประชาคมระหว่างประเทศ (กาญจน์, 2544) อนุสัญญานี้มีขอบเขตการบังคับใช้ในการป้องกัน การสืบสวนและการดำเนินคดีเกี่ยวกับ ฐานความผิดที่ระบุในอนุสัญญา 4 ฐาน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกลุ่มองค์กรอาชญากรรม การฟอกทรัพย์สินที่ได้ มาจากการกระทำความผิด การทุจริตคอร์รัปชัน และการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ อนุสัญญาฯ ได้ระบุถึงการให้ ความร่วมมือระหว่างรัฐภาคี อาทิ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การโอนตัวนักโทษ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทางอาญา เป็นต้น โดยอนุสัญญาฯ ฉบับนี้มีภาคีสมาชิก 185 ประเทศ (จนถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2558) ซึ่ง ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 โดยเป็นภาคีสมาชิกลำดับที่ 179³

สำหรับประเทศอาเซียนได้พิจารณาว่า ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติเป็นภัยความมั่นคงนอกรูปแบบ (Non-traditional security) ประเภทหนึ่ง นอกเหนือจากปัญหาการก่อการร้าย โรคระบาด และภัยธรรมชาติ โดยเห็นพ้อง ที่จะร่วมมือกันเพื่อต่อต้านภัยคุกคามต่อความมั่นคงร่วมกัน (Common threats) ซึ่งรวมถึงภัยด้านความมั่นคง

³ กรมสารนิเทศ, กระทรวงการต่างประเทศ

นอกรูปแบบ เช่น อาชญากรรมข้ามชาติด้วย ทั้งนี้ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน (ASEAN Political and Security Community: APSC) ซึ่งเป็นหนึ่งในสามเสาหลักของประชาคมอาเซียน ได้ระบุไว้ในพิมพ์เขียว (APSC Blueprint) โดยกล่าวถึงอาชญากรรมข้ามชาติ 6 ประเภท (นอกเหนือจากการก่อการร้าย) คือ การลักพาตัวและค้ำมนุษย์ การค้ายาเสพติด การประมงผิดกฎหมาย การค้าอาวุธเถื่อนขนาดเล็ก อาชญากรรมทางไซเบอร์ และโจรสลัด โดยอาชญากรรมที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศสมาชิกที่ต้องจัดการอย่างเร่งด่วนนั้นมี 3 ประเภทคือ การลักพาตัวและค้ำมนุษย์ การค้ายาเสพติด และโจรสลัด (ASEAN Secretariat, 2009)

ที่ผ่านมา อาเซียนได้พัฒนาความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติมาเป็นลำดับ โดยเริ่มจากความร่วมมือในการแก้ปัญหาอาชญากรรม จากนั้นก็ได้มีการหารือประเด็นความมั่นคงที่เกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในกรอบการประชุมต่างๆ เช่น การประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียน (ASEAN Ministerial Meetings: AMM) เป็นต้น ต่อมาใน ค.ศ. 1977 ได้มีการประชุมระดับรัฐมนตรีด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime: AMMTC) ขึ้นเป็นครั้งแรก ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Declaration on Transnational Crime) ซึ่งถือเป็นความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมครั้งแรก โดยคำประกาศดังกล่าวได้กำหนดให้มีกลไกความร่วมมือต่างๆ เช่น การประชุม AMMTC ทุกสองปี การประชุมประจำปีของเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนว่าด้วยอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Senior Officials on Transnational Crime: SOMTC) เป็นต้น ต่อมาในการประชุม AMMTC ครั้งที่ 3 เมื่อ ค.ศ. 2001 ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ (Work Programme to Implement the ASEAN Plan of Action to Combat Transnational Crime) ขึ้น (กรมอาเซียน, 2555)

แผนปฏิบัติการเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) พัฒนายุทธศาสตร์ความร่วมมือของภูมิภาคเพื่อป้องกัน ควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ 2) ร่วมมือกันในขั้นตอนการสืบสวนฟ้องร้องและพิพากษาคดี และการฟื้นฟูผู้ก่ออาชญากรรม 3) ส่งเสริมการประสานงานกลไกต่างๆ ของอาเซียน 4) พัฒนาขีดความสามารถขององค์กรและหน่วยงานต่างๆ ของอาเซียนในการจัดการกับปัญหา 5) พัฒนาความร่วมมือด้านกฎหมายและความตกลงของภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับขบวนการอาชญากรรม สำหรับกิจกรรมความร่วมมือต่างๆ ของแผนปฏิบัติการฯ นี้ประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนข้อมูล ความร่วมมือด้านกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย การฝึกอบรม การพัฒนาองค์กร และความร่วมมือกับประเทศนอกภูมิภาคอาเซียน (Association of Southeast Asian Nations, n.d.)

นอกจากความร่วมมือระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกันเองแล้ว อาเซียนยังพัฒนาความร่วมมือกับประเทศนอกกลุ่มด้วย โดยเฉพาะกับญี่ปุ่น จีน และเกาหลีใต้ เช่น ความร่วมมือกับญี่ปุ่นเรื่องปัญหาโจรสลัด โดยญี่ปุ่นได้รับความเดือดร้อนจากการแผ่ขยายอิทธิพลของโจรสลัดในทะเลจีนใต้ จึงจัดการประชุมเรื่องภัยจากโจรสลัดใน ค.ศ. 2000 เพื่อร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนในการแก้ปัญหาดังกล่าว พร้อมทั้งเชิญตัวแทนจากประเทศอื่นๆ เช่น จีน ฮองกง อินเดีย และศรีลังกา เข้าร่วมประชุมด้วย ต่อมาได้มีการลงนามข้อตกลง Regional Cooperation Agreement on Combating Piracy and Armed Robbery against Ships in Asia (ReCAAP) ใน ค.ศ. 2004 โดยรัฐบาลญี่ปุ่นสนับสนุนเงินทุนและการฝึกอบรมให้หน่วยงานในประเทศอาเซียน เพื่อต่อต้านอาชญากรรมทางทะเลจากโจรสลัด และช่วยให้อาเซียนสามารถร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น (พรพรณชญา, 2556)

สำหรับประเทศไทย ได้มีความพยายามในการแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ โดยกำหนดนโยบายตามแนวทางการร่วมมือขององค์การสหประชาชาติ เวทีระหว่างประเทศและความร่วมมือในกรอบอาเซียน โดยได้ออก พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 แต่ใช้เวลาออกกฎหมายนานมาก เนื่องจากไทยได้ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime: UNTOC) เมื่อ 13 ธันวาคม 2543 สำหรับ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้น มีบทลงโทษที่รุนแรง โดย ม.25 กำหนดให้ผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด แม้ไม่ได้เป็นสมาชิกเครือข่ายแต่หากรับงานหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ มีโทษจำคุก 4–15 ปี และปรับตั้งแต่ 80,000–300,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับเจ้าหน้าที่รัฐที่ไปมีส่วนร่วมกับการกระทำความผิด ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้ ส่วนเจ้าพนักงานที่มีอำนาจใช้กฎหมายนี้ หากกระทำความผิดเอง ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นๆ

ในยุครัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติมากขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ เนื่องจากประเทศไทยถูกกดดันจากนานาชาติจากปัญหาการค้ามนุษย์ในธุรกิจประมงและปัญหาการค้ามนุษย์ของผู้หนีภัยชาวโรฮิงจา โดยเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2558 รัฐบาลได้ประกาศให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ (รัฐบาลไทย, 2558) และต่อมาเมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2558 รัฐบาล คสช. ได้ออกกฎหมายสำคัญสองฉบับเพื่อแก้ปัญหการค้ามนุษย์ คือ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 เพื่อแก้ปัญหการค้ามนุษย์ในการประมง ขอตาน และแรงงานต่างชาติด และออก พ.ร.บ.การประมง พ.ศ. 2558 เพื่อแก้ปัญหการค้ามนุษย์ในแรงงานประมง โดยก่อนหน้านี้ สหภาพยุโรปได้ขึ้นบัญชีไทยเป็นประเทศที่ไม่ให้ความร่วมมือในการต่อต้านการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ไม่รายงาน และไร้การควบคุม โดยสหภาพยุโรปจะให้เวลาไทย 6 เดือนเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว (โพสต์ทูเดย์, 2558)

ปัญหาและอุปสรรคในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

แม้ไทยและอาเซียนจะมีนโยบายในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติและพัฒนาความร่วมมือระหว่างกันเพิ่มขึ้นตามลำดับ ตลอดจนจัดตั้งกลไกความร่วมมือที่เป็นรูปธรรม เช่น AMMTC แต่อาจกล่าวได้ว่า ไทยและอาเซียนประสบปัญหาและข้อจำกัดในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และไม่อาจควบคุมการเติบโตของแก๊งมาเฟียข้ามชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยข้อจำกัดต่างๆ ได้แก่

1) ข้อจำกัดในความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางด้านความมั่นคง และการขาดกลไกในระดับปฏิบัติการร่วมกันของอาเซียน ความร่วมมือของอาเซียนมุ่งเน้นกิจกรรมด้านการฝึกอบรม การปรับปรุงประสิทธิภาพของหน่วยงานต่างๆ และการพัฒนางานด้านยุติธรรม ซึ่งเป็นความร่วมมือเพื่อผลระยะยาวเป็นหลัก มากกว่าการพัฒนากลไกเพื่อจัดการกับปัญหาในปัจจุบัน

2) ธรรมเนียมปฏิบัติที่เรียกว่า “วิถีอาเซียน” (The ASEAN Way) ที่ประเทศอาเซียนระมัดระวังไม่ก้าวล่วงกิจการภายในของกันและกัน และใช้วิธีการเห็นพ้องต้องกัน (Consensus) ในความร่วมมือต่างๆ แต่ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาร่วมกันของอาเซียนและเกี่ยวพันกับกิจกรรมข้ามพรมแดน การแก้ไขปัญหานี้

ต้องใช้มาตรการเชิงรุก ดังนั้น อาเซียนจำเป็นต้องปรับวิธีการทำงาน โดยไม่มองว่าการหารือในปัญหาข้ามพรมแดน เป็นการแทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน และเพิ่มบทบาทให้กับเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretary General) มากขึ้นในการจัดการกับปัญหาร่วมกันของอาเซียน นอกจากนี้ อาเซียนอาจร่วมมือกันในด้านอื่นๆ เพิ่มเติมอีก เช่น ร่วมมือกันในการสืบสวนสอบสวน เพื่อให้ทั้งสิบประเทศใช้มาตรการสอบสวนคดีอาชญากรรมที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ อาเซียนควรมีกรอบประสานทางอาญาในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (นนท์ธัญ, 2556) และร่วมมือกันพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการแลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ เช่น ข้อมูลองค์กรอาชญากรรม และการแจ้งเบาะแสกิจกรรมข้ามพรมแดนที่ผิดกฎหมายระหว่างกัน เป็นต้น

3) องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมีความยืดหยุ่นคล่องตัว และมีคุณลักษณะเด่นที่ยากต่อการปราบปราม เช่น ความผูกพันและความจงรักภักดีของสมาชิกทำให้ยากต่อการเจาะถึงระดับแกนนำ การดำเนินธุรกิจของแก๊งมาเฟียมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องหรือให้การสนับสนุนจำนวนมาก เช่น ร้านทอง บริษัทรับแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ทำให้ตรวจสอบธุรกรรมได้ยาก นอกจากนี้ กลุ่มอาชญากรมีการใช้เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย เช่น เปรตาร์หรือเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกจับกุม ในทางกลับกัน มาตรการปราบปรามของหน่วยงานรัฐเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดความร่วมมืออย่างจริงจัง มีข้าราชการและนักการเมืองให้ความร่วมมือกับขบวนการอาชญากรรม และมาตรการทางกฎหมายและความร่วมมือระหว่างประเทศของหลายประเทศยังไม่ก้าวหน้ามากเท่าที่ควร นอกจากนี้ ปัญหาอาชญากรรมต่างๆ มักเกี่ยวข้องกับหน่วยงานจำนวนมาก ทำให้ขาดหน่วยงานหลักที่เข้มแข็ง (ก้องเกียรติ, 2546)

จากปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดต่างๆ ข้างต้น การแก้ไขปัญหอาชญากรรมข้ามชาติในอาเซียนและไทยที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยการปรับปรุงทั้งระบบกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งภาครัฐควรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและขยายความร่วมมือกับต่างประเทศในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ ทั้งในกรอบทวิภาคีและพหุภาคีต่างๆ เนื่องจากหลายประเทศมีประสบการณ์และบทเรียนที่เป็นประโยชน์กับไทยอย่างมาก นอกเหนือจากภาครัฐแล้ว จิตสำนึกในเรื่องธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรภาคเอกชนก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะลดธุรกิจสีเทาลง หรือไม่ให้ความร่วมมือกับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติ นอกจากนี้ หน่วยงานที่กำกับดูแลองค์กรภาคเอกชนก็มีบทบาทสำคัญในการควบคุมธุรกรรมที่ผิดกฎหมาย ส่วนภาคประชาสังคมก็มีบทบาทในการตรวจสอบทั้งหน่วยงานของรัฐและองค์กรภาคเอกชนให้ทำหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องเหมาะสม และเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่ในกิจกรรมผิดกฎหมายต่างๆ

สรุป

ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติได้ขยายตัวอย่างมากหลังยุคสงครามเย็น โดยการขับเคลื่อนของโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจและความสงบสุขในสังคม และเป็นปัญหาความมั่นคงนอกรูปแบบที่ทำทายอำนาจรัฐ โดยองค์กรอาชญากรรมขนาดใหญ่ได้ขยายธุรกิจมายังภูมิภาคต่างๆ มากขึ้น ซึ่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกและอาเซียนกำลังเป็นเป้าหมายที่สำคัญขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ อาชญากรรมที่เป็นปัญหาสำคัญในอาเซียนได้แก่ ยาเสพติด การค้ามนุษย์ การค้าพืชพันธุ์และสัตว์ป่า การฟอกเงิน อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และโจรสลัด โดยกลุ่มมาเฟียข้ามชาติจำนวนมากเข้ามาทำธุรกิจข้ามแดนในอาเซียน เช่น ขบวนการยาสูบ แก๊งอั้งยี่ มาเฟีย

รัสเซียและยุโรป เป็นต้น แม้อาเซียนจะมีการพัฒนาความร่วมมือในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ แต่ความร่วมมือระหว่างกันก็มีขอบเขตจำกัดและขาดประสิทธิภาพในการจัดการเชิงรุกเพื่อควบคุมและปราบปรามอาชญากรรม ความตื่นตัวของอาเซียนและการร่วมมือกันอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม จะช่วยให้สามารถรับมือกับภัยคุกคามจากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2558). มาเลเซียยังลดยศชั้นหลุมศพโรฮิงญา จ่อแถลงข่าวใหญ่หลังพบอีกเพียบ. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2558, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/648969>
- กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (2555). ความร่วมมือของประเทศสมาชิกอาเซียนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2558, จาก <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/asean-media-center-20121218-094853-445455.pdf>
- ก้องเกียรติ อภัยวงศ์. (2546). องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ผลกระทบที่เกิดจากองค์การอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย. งานวิจัยตามหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 6, วิทยาลัยการยุติธรรม, สำนักงานศาลยุติธรรม.
- กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. (2556). บทความ&สาระน่ารู้: กลโกง คดี Call Center. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2558, จาก http://www.ecdpolice.com/index.php?modules=article&f=view&cat_id=1&id=31
- กาญจน์ ชีรานนท์. (2544). องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ. งานวิจัยหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง, สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม, สำนักงานศาลยุติธรรม.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2558). เจออีก 70 หลุมศพ ผังโรฮิงญา. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2558, จาก <http://www.thairath.co.th/content/497090>
- นันทธัย ตลับทอง. (2556). กฎบัตรอาเซียนกับการแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบการค้ามนุษย์. วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พงษ์นคร นครสันติภาพ. (ม.ป.ป.). อาชญากรรมข้ามชาติ: ภัยคุกคามของประชาคมอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2558, จาก: http://eeas.europa.eu/delegations/thailand/documents/thailande_eu_coop/reception_and_detention_by_pongnakorn_en.ppsx
- พรณชญา ศิริวรรณบุศย์. (2556). ประชาคมอาเซียน กับความร่วมมือในการต่อต้านอาชญากรรมรูปแบบใหม่. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2558, จาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1364454776
- โพสต์ทูเดย์. (2558). อียูแจกใบเหลืองไทยทำประมงผิดกม.จี้เร่งแก้ใน 6 เดือน. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2558, จาก <http://posttoday.com/ธุรกิจ-ตลาด/เศรษฐกิจภาครัฐ/360478/อียูแจกใบเหลืองไทยทำประมงผิดกม-จี้เร่งแก้ใน6เดือน>
- รัฐบาลไทย. (2558). นายกรัฐมนตรีประกาศ “การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์” เป็นวาระแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 4 มิถุนายน 2558, จาก http://www.thaigov.go.th/index.php?option=com_k2&view=item&id=91126:id91126&Itemid=339&lang=th
- ศูนย์ประสานงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติตำรวจภูธรจังหวัดชลบุรี. (ม.ป.ป.). อาชญากรรมข้ามชาติตามคำสั่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2558, จาก http://www.tncc_pattaya.chonburi.police.go.th/
- Adamoli, S., Nicola, A.D., Savona, E.U., & Zoffi, P. (1998). *Organised crime around the world*. Helsinki: European Institute for Crime Prevention and Control, affiliated with the United Nations (HEUNI).
- ASEAN Secretariat. (2009). *ASEAN Political – Security Community Blueprint*. Jakarta: The ASEAN Secretariat.

- Association of Southeast Asian Nations. *ASEAN Plan of Action to Combat Transnational Crime*. Retrieved May 8, 2015, from <http://www.asean.org/communities/asean-political-security-community/item/asean-plan-of-action-to-combat-transnational-crime>
- Emmers, R. (2003). *The threat of transnational crime in Southeast Asia: Drug trafficking, human smuggling and trafficking, and sea piracy*. Madrid: UNSCI Discussion Paper Series, May 2003.
- Financial Times. (2014). *Thailand's role at the heart of identity crime*. Retrieved May 5, 2015, from <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/4a05c430-a8fb-11e3-bf0c-00144feab7de.html#axzz3cAuNx8G7>
- Gulf News. (2014). *Thailand's trade in passports fuels crime gangs*. Retrieved May 10, 2014, from <http://gulfnews.com/news/americas/usa/thailand-s-trade-in-passports-fuels-crime-gangs-1.1302472>
- Haken, J. (2011). *Transnational crime in the developing world*. Washington D.C.: Global Financial Integrity (GFI).
- Lintner, B. (2002). *Crime, business and politics in Asia*. Paper presented to Department of Political Science/Centre for Development and the Environment & Department of Sociology and Human Geography, University of Oslo, October 17-19, 2002
- Shaw, V. (2008). In a time of rapid social change: Organized crime in Asia and the Pacific. *International Journal of Social Inquiry*, 1(1): 29-46.
- Strange, S. (1996). *The retreat of the state: The diffusion of power in the world economy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- UNODC. (2011). *Estimating illicit financial flows resulting from drug trafficking and other transnational organized crimes: Research report*. Vienna: UNODC.
- UNODC. (2013). *Transnational organized crime in East Asia and the Pacific: A threat assessment*. Vienna: UNODC.
- Wyller, L.S. (2008). *Burma and transnational crime*. Washington D.C.: CRS Report for Congress.
- Zabyelina, Y. (2009). Transnational organized crime in international relations. *Central European Journal of International and Security Studies (CEJISS)*, 3(1): 11-22. Retrieved May 8, 2015, from http://static.cejiss.org/data/uploaded/13835988686995/Zabyelina-Transnational_Organized_Crime.pdf
- Zamora, C. M. (2015). *Consequences of transnational organized crime on international system: An introduction*. Retrieved May 8, 2015, from https://www.academia.edu/11376177/Consequences_of_Transnational_Organized_Crime_on_International_System_An_Introduction